

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орган Українського Національно-Демократичного Об'єднання.

Виходить щотижня в неділю.

Адреса редакції і адміністрації: "Свобода", Львів, Ринок 10, П. пов.

Телеф. Редакції: 29-41.

ПЕРЕДПЛАТА
вносять в краю: місячно 80 сот., чвертьрічно 2 вол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно. Зміна адреси 50 сотиків Координатне число коштує **20 сот.**

Телеф. Друкарні: 29-26.

На порозі Нового Року.

...Ви, люде боязкої душі і невідважної числи! Ви всі, хто цінить над усе незакамучений спокій свого серця і своєї голови, над усе боїться відступити від раз прийнятої догми і стягнути заклад невтримання своєї програми, в інших обставинах і умовах уложених принципів. Ви, що хочете проїхати безплатними пасажирами до будучої України, не віддавши нічого тій страшній боротьбі, котрою вона здобувається, не побивши святочних черевиків на тій груді, на котрій тягнеться тяжкий обоз цього походу. Ви краще відійдіть, коли не маєте охоти піддатись твердим вимогам сього страшного часу. Зійдіть з політичної, з громадської арени — і не перешкоджайте тим, хто має сміливість працювати й творити пове життя тими методами, котрими воно може творитись в даний момент. Не заважайте їм, поки не зможете самі приступить до роботи.

...Менше всього в даний момент я вважаю можливою безпринципність, аморальність, легководність, моральну розхристаність. Стадія українського життя, а яку ми війшли, вимагає високого морального пастрою, спартакського почуття обов'язку, певного аскетизму і навіть героїзму від українських громадян. Хто не може відповідати цим вимогам, той не гідний того великого часу, який ми переживаємо. Хто хоче бути гідним громадянином, той мусить видобути з себе ці моральні сили. Царство свободи здобувається також тільки примусом над собою, як і царство Боже... Менше всього годиться для вступу до нього моральний чи політичний індиферентизм (байдужність), принцип "моя хата з краю".

Наведені думки — це уривок зі статті президента революційного парламенту України (Центральної Ради), проф. М. Грушевського, на початку 1918 р. Висловив їх великий дослідник минулого України і старий громадський діяч, на якого плечі доля вложила найбільший тягар відповідальності в переломовій хвилі коли в огні і бурі пробудилася українська нація і з мечем в руці упімнулася за своє право на перехрестних шляхах Сходу. Тому й підкреслював проф. Грушевський:

Україна й український народ переживають хвилі, які випадають народами раз на всю історію, або й зовсім не випадають. Не тільки залетіли з них кайдани і з'явилася можливість відновити свою державність, але обставини дали змогу розгорнути також на всю ширину і соціальну програму, про котру мріяли цілими століттями українські трудові маси. Таке нагромадження великих вартостей, чи можливість, накладає особливо великі обов'язки на сучасне українське громадянство. Може це воно вважати своїм щастям — що йому присудилося творити це велике історичне діло. Може плакатися, що цей присуд долі позбавив його права чи можливості звичайного обивательського життя і положив на нього такий тяжкий хрест, такий важкий обов'язок. Але увільнення від нього нема — під страхом вічної ганьби й осуду пізніших поколінь.

Десять літ минає від хвилі в якій президент Центральної Ради ставив сучасному поколінню згадані вимоги. А за той час переживали ми хвилини найвищого підйому і найбільшого упадку.

Рік 1918: 22 січня проголошення самостійності України; 9 лютого Українська Держава закрючує мир з центральними державами; 1 листопада Галицька Земля після дов-

гих століть промовляє своє залізне слово... Рік 1919: високо знімаються буруни на розгойданому українському морю, „від Кавказу по Сян — лиш один Лан“; наступають чорні хмари — одна з півночі, друга з заходу; усміх сонця з поза хмар: героїчний похід галицьких полків на Київ і страшний „чотирикутник смерті“... Рік 1920: селянська Україна кєрвавиться в повстаннях проти большевицьких орд...

Рік 1921: риський мир, живе тіло народу почтєртовано...

А опісля? Черезчайки, тюрми, табори полонених і інтернованих, тисячні політичні процеси, 14 березня 1923 р... І вперта, глуха боротьба великоукраїнського села за право нації по тамтї бїк кордону. І безперервна боротьба всіх верств західної вітки скривавленої нації, якої найвищим шпилем здвиг підчас виборів до варшавського сойму перед п'яти літами.

Після 14. березня 1923 р. прийшли два важкі роки знесилєння, які пригадують сарни жидів над ріками вавилонськими.

Та відзивається почуття відповідальності перед тими, що своїми могилами застєлили Визвольний Шлях 40-мільонового народу. По обох боках кордону боротьба за найвище право нації прибирає організовані форми. Фронт цієї боротьби зачинає обіймати кожний поріг української сімї, кожну ділянку національного життя. На чолі цих змагань в накинєних нам умовах стає Українське Національно-Демократичне Об'єднання, перша на українських землях політична партія, яка в своїй діяльності старається обхопити всі українські землі і всі питання всеукраїнської політики. За півтєртя року свого існування Об'єднання виказало, що воно являєтьє силою, перед котрою дрожать вороги українського народу. А тайна впливу і значіння Об'єднання лежить в тому, що воно шукає опори для своєї політики не в чужій допомозі, а єдино в розбудові власних сил нації на окремих царинах життя. Завдяки досвідкові, який винєс наш народ з бурливих лїт перєлому, клїчї, з якими йде Об'єднання в широкі маси, находять чуткий відгомін.

Тому з такою скаженою лютю поборюють Об'єднання численні наємники чужих сил.

Сьогднє стоїмо на передодні Нового Року — 1928. Будє він ювілейним роком, бо в ньому звершуватиметьє десятиліття історичних подій памятного 1918 р.; подій, які стерли з нас п'ятно раба; подій які перейдуть до історії України як навізаннє до традиції Богдана Хмельницького та Івана Мазепи. Далєкосягле їхне значіння відчув проф. Грушевський, ставлячи до сучасного покоління наведенє на вступї твердї вимоги як наказ перєломового часу, як обов'язок, від якого нема увільнення під страхом вічної ганьби й осуду пізніших поколінь.

Ми хвилєво опинилися під колєсами історії. Та живє в наших душах гомін Великих Днів, коли сонце Волї цідувало Українську Землю, коли полки українські зводили побідні бої з історичними ворогами.

Тому й залізні слова президента Центральної Ради, висловлені на

Українські виборці!

Творить в кожній місцевости Український Національний Виборчий Комїтет. Зв'язуйтеся з Повітовими Національними Комїтєтами. Пишіть до Краєвої Народньої Канцєлярїї (Львїв, вул. Косцюшка 1а.) по брошури, афіші і відозви.

Допильнуйте, щоби в списках виборців були втягнені всі виборці українці. Вносїть реклямації проти поліцення виборців в списках і проти поміщення в списках неуправнєних до голосування. Тільки від 2-го до 15-го січня можна це все перевести!

порозі 1918 р., промовляють до нас сьогднє мовою обважнілою 10-літнім досвідом, окуплєним кровю і терпінням найкращих синів Батьківщини.

Вдумаймося в них тим глибше сьогднє, на порозі Нового Року, на передодні чергового іспиту політичної зрілости і національної свідомости, який жде західно-українські землі в перших днях березня. Покажїм сьїтові, що з великого пожару, яким спалахнула Україна перед 10-ти роками, винєсли ми наш національний ідеал незаплямлений, що він живє в наших душах і диктує нам збірну поведінку у відношеннє до всіх явних і скритих ворогів України.

Привїтаймо Новий Рїк окликом: нехай живє єдиноцїльний національний фронт!

М. Стругинський.

Вибори і українське жіноцтво.

Масова участь у виборах — доказ політичної зрілости.

У виборах до польського сойму і сенату візьмуть перший раз участь також українські жінки. В австрійській державі жінки не мали політичних прав, себто не могли ні вибрати послів, ні самї не могли бути вибраними послами. Шойно основні закони Західно-Української Народньої Рєспублїки забезпечили жінкам всі громадянські права, аж до виборчого права включно. Одначе не довелосє українському жіноцтву скорїстатї з тих прав у власній державі...

Польська констїтуція признала також рівність жїнок з мущинами. Польський виборчий закон постановляє, що жінки мають ті самі виборчі права, що чоловіки, себто: кожна кожна, яка скінчила 30 літ, має право голосувати при виборах до сойму, а кожна, яка скінчила 30 літ має право голосувати при виборах до сенату. Що бїльше — жінки мають право не лиш вибрати, але і самі можуть послувати, коли вони скінчили 25 літ (зглядно до сенату 40 літ).

Хай ніхто не думає, що політичні права для жїнок — це є вїдумка полєаків. Полєаки тому признали жінкам рівні права, бо це зробили перед ними вже інші культурні народи Європи і Америки. А що полєаки хотять чужинцям показати, що в них є такі самі культурні порядки, що в цілому сьїві, тому-то вони дали жінкам рівноправність.

І ось тепер українські жінки мають здати іспит своєї національної свідомости і громадянської зрілости!

Виборче право — це є велике право, яким треба дорожити його

не вільно змарнувати, бо це була би ганьба і сором перед українським народом і перед цілим культурним сьївом. Жїночий голос важить сьогдні при виборах нарівні з чоловічим. Цїлий сьїв прислухуєтьє уважно, що дїєтьє в нашій краю і який буде вислїд виборів, яких послів виберє собі український наїрід. Цїлий сьїв буде знати, скїльки Українців голосувало в Галичині при виборах і скїлько голосувало жїнок. Цїлий сьїв буде знати, скїльки жїночих голосів змарнувалосє і подумав собі про тих жїнок, що вони ще темні, несвідомі, коли не вміють користати з громадянських прав.

Тому памятайте, українські днє 4. і 11. марта, не смїє бути в Галичині ніодної українки, чи вона жінки! При виборах, які відбудуться стара чи молода, замужна чи дївчина, багата чи бідна, інтелїгентка, сєлянка чи робїтниця — яка в дєнь виборів не пішла би голосувати і не віддала би свого голосу на українську національну лісту.

Цього вимагає не лиш національний обов'язок, але також жїночий інтерес, — інтерес жїнок, їх дїтей і їх родин. Чому так є, про це поговоримо другим разом.

М—на Р.

Про виборчі списки і реклямації.

Днє 2-го січня 1928 р. обведовї комїсії вїложуть до публїчного перегляду списки виборців, що є управнені до голосування в даному обводі. Списки мають бути вїложєні до 15-го січня включно.

Закон постановляє, що: 1) списки мають бути вїложєні в льокали обведовї комїсії щодєнно через 6 годин і то в такім часі, щоби всі виборці могли їх переглянути.

2) Переглядати списки можна кождєму, як рівнож можна робити виписки і витяги.

3) Обведова комїсія мусить оповїстити публїчно про урядові годни.

В кожній громадї мусить завчасу оснуватисє Український Національний Виборчий Комїтет, який:

- 1) починаючи від 2-го січня провїрїть списки виборців,
- 2) якщо когось з українських виборців не втягнєно до списку, комїтетовї мусять подбати, щоби поминений виборець вніс реклямацію до обведовї комїсії найдалї до 16-го січня (але кращє скорше, чим в останнім днї).
- 3) Якщо поминеного виборця немає на місцї, або з інших причин він не може внести реклямації, має внести таку реклямацію згомебудь з комїтетовї.
- 4) Якщо є списках до сойму, чи

